

VILÁG- TÖRTÉNET

A BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT
TÖRTÉNETTUDOMÁNYI INTÉZETÉNEK FOLYÓIRATA

- **BALÁZS GÁBOR**
„A NÉP JÓ, A KÉPVISELŐI MEGVESZTEGETHETŐEK”
- **LAJKÓ ÁDÁM**
A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTTI SZÉLSŐJOBBDAL
INTERPRETÁCIÓI A NYUGATI TÖRTÉNETÍRÁSBAN
- **JUHÁSZ BARNABÁS**
HOL HÚZÓDJON A NÉMET-LENGYEL HATÁR?
- **ABDALLAH ABDEL-ATI AL-NAGGAR – PRANTNER ZOLTÁN**
VITATOTT PONTOK AZ UTOLSÓ EGYIPTOMI KHEDIVE
MAGYAR SZÁRMAZÁSÚ FELESÉGÉNEK ÉLETÉBEN
- **SZEMLE**
FARKAS ILDIKÓ, LÉVAI CSABA,
ABDALLAH ABDEL-ATI AL-NAGGAR, PRANTNER ZOLTÁN,
PÓK ATTILA ÍRÁSAI

VILÁGTÖRTÉNET
A Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Történettudományi Intézetének folyóirata

Szerkesztők
Skorka Renáta (főszerkesztő)
Bíró László, Martí Tibor, Vámos Péter
(szerkesztők)

Szerkesztőbizottság
Glatz Ferenc (elnök), Borhi László, Erdődy Gábor,
Fischer Ferenc, Fodor Pál, Klaniczay Gábor,
Majoros István, Mihalik Béla Vilmos,
Pók Attila, Poór János

TARTALOM

Népképviselő és a népi akarat képviselője (Bíró László)	535
<i>Tanulmányok</i>	
Balázs Gábor: „A nép jó, a képviselői megvesztegethetőek” Az 1793-as francia alkotmányról	539
Lajkó Ádám: A két világháború közötti szélsőjobboldal interpretációi a nyugati történetírásban	585
Juhász Barnabás: Hol húzódjon a német–lengyel határ? Nemzeti önrendelkezés, területi követelések és harc a szénmezőkért Felső-Sziléziában a nagy háború után	635
<i>Műhely</i>	
Abdallah Abdel-Ati Al-Naggar – Prantner Zoltán: Vitatott pontok az utolsó egyiptomi khedive magyar származású feleségének életében	659
<i>Szemle</i>	
A brit oroszán, az orosz sas és a keleti kérdés (Lévai Csaba)	671
A kiszámíthatatlan Közel-Kelet létrejötte (Abdallah Abdel-Ati Al-Naggar – Prantner Zoltán)	675
Trianon és Japán (Farkas Ildikó)	679
Emlékezetpolitika és populizmus Délkelet-Európában (Pók Attila)	685

A Trianon 100 kutatócsoport 2016 óta végez Ablonczy Balázs vezetésével korábban nem vagy kevésbé vizsgált területeken szociológiai, művészettörténeti, földrajzi stb. szempontokat is figyelembe vevő, interdiszciplináris megközelítésű alap kutatásokat a trianoni békeszerződés megszületésének körülményeiről és széles körű következményeiről. A *Trianon-dokumentumok és -tanulmányok* sorozatban olasz, csehszlovák, amerikai, román és délszláv forrásokat adtak ki, és a sorozat 9. köteteként jelent meg a japán diplomáciai forrásokat közlő kiadvány Umemura Yuko és Wintermantel Péter szerkesztésében. A kötet bevezetője a témaválasztás indoklásával kezdődik: „Ennek a könyvnek már a címe is gyanút kelt, hiszen milyen szerepet is játszhatott volna a japán diplomácia a trianoni békeszerződés vonatkozásában?” – fogalmazta meg az „átlagolvasóban” felmerülhető kérdést Wintermantel Péter, hogy aztán alaposan megválaszolja.

Japán az első világháborút lezáró versailles-i béketárgyalásokon a győztes nagyhatalmak között foglalt helyet. Mivel az európai ügyekhez nem fűzték érdekek, a tárgyalásokon inkább passzív magatartást tanúsított, a korabeli és a későbbi közvélekedésben is „csendestársként” könyvelték el. Ugyanakkor a japán küldöttek, ha nem is aktívan, de részt vettek a konferenciákon, találkozókön, szakértői megbeszéléseken, bizottságokban, és minderről jelentéseket készítettek és küldtek haza Tokióba. Ami pedig még fontosabb: a háttárgyalásokba vezényelt japán főtisztek közvetlenül is közreműködtek a békeszerződésben csak nagyjából előírt új határvonal pontos helyszíni meghatározásában és kitérésében. Jelentéseik különösen értékes információkat szolgáltatnak ezeknek a bizottságoknak a konkrét működéséről, sőt képet adnak a japán főtiszteknek a Magyarországgal szembeni igazságtalan döntéseket elítélő személyes véleményéről. És mivel Japán nem volt közvetlenül érdekelt az európai politikai ügyek rendezésének egyes kérdéseiben, és nem tagolódott be az európai szövetségi rendszerek érdekalapon működő szövevényes hálójába, a japánok elfogulatlan és pártatlan szemlélők maradhattak a tárgyalások és egyezkedések folyamatában. Ez a nézőpont teszi kifejezetten érdekessé a kötetben közzétett japán diplomáciai táviratokat és kéziratos jelentéseket.

A kötet szerkesztői évtizedek óta a japán–magyar kapcsolatok kutatói, más-más területeken. Tudományos előéletükből adódóan nagyszerűen kiegészítették egymás munkáját a kötet forrásanyagának válogatásában, fordításában és magyarázataiban.

1 *Trianon és a japán diplomácia. Magyar vonatkozású japán diplomáciai dokumentumok, 1914–1923.* Szerk.: Umemura Yuko – Wintermantel Péter. Bp., Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, 2021. 210 p. (Magyar Történelmi Emlékek. Értekezések. Trianon-dokumentumok és -tanulmányok, 9.)

Umamura Yuko immár két évtizede értő kutatója a magyar–japán kapcsolatok történetének. Kutatásai kezdetben Imaoka Dzsúicsiró munkásságára fókuszáltak,² majd a Magyarországon Japánról megjelent munkák felderítésére és összegyűjtésére,³ illetve a Japánban a magyarokról írott munkák felkutatására.⁴ Az utóbbi években a magyar–japán érintkezésnek egy nehezen megfogható területének áttekintésére vállalkozott: az egymásról kialakított kép bemutatására.⁵

Mind a magyarság képét Japánban, mind Japán képét Magyarországon jelentősen befolyásolták a történelmi fordulópontokhoz, közöttük hangsúlyosan a trianoni békediktátumhoz kapcsolódó események, érzetek (ezt a témával foglalkozó más kutatók is tapasztalhatták a korabeli szövegek vizsgálatakor). Ennek nyomán kezdte Umamura Yuko kutatni a trianoni békeszerződés határmegállapító bizottságaiba delegált japán tiszték szerepét, mivel az ő tevékenységük, különösen a magyarbarátnak tekintett megnyilvánulásaik hangsúlyosan jelentek meg a korabeli magyar sajtóban, és így alakították a két világháború közötti Japán-képet Magyarországon.

Wintermantel Péter szintén jó két évtizede kutatja a magyar–japán kapcsolatokat. A Japán és Magyarország közti viszony történetét 1914-től egészen az 1989–1990-es világpolitikai fordulatig feldolgozó, 2017-ben megjelent monográfiája alpműnek számít.⁶ Tudományos tevékenységében történészi és japanológusi képzettsége és felkészültsége mellett meghatározó szerepet játszik az aktív diplomata pályafutása során a nemzetközi kapcsolatok világának „belső” működéséről szerzett tapasztalat és ismeret.

A forráskiadást megelőző kutatás során az merült fel elsőként, hogy lehetnek-e új magyar történelmi források Japánban. Az eredmény igazolta a szerzők várakozásait, a tokiói levéltárakban és a mára online elérhető japán történelmi források adatbázisában (Japan Center for Asian Historical Records)⁷ nagyon sok releváns forrást találtak, amelyek közül gondos válogatás után kerültek be a kötetbe a megfelelő anyagok.

A szerzők fontosnak látták, hogy a dokumentumok közlése előtt ismertessék az olvasóval Japán 19. század végi és 20. század eleji fejlődését, nagyhatalommá válását (Wintermantel Péter bevezető tanulmányában). Jóllehet ez az eseménysor szűkebb értelemben nem tartozik a témához, de felettebb indokolt Japán nemzetközi helyzetének, érdekeinek és szerepvállalásának bemutatása és értelmezése az első világháborúhoz vezető években és a világháború idején. A felvázolt körülmények meghatározták Japán részvételét és álláspontját a világháború eseményeiben, majd az azt lezáró béketárgyalások folyamán. Japán a békekonferencián egyértelműen saját érdekeit képviselte (a megszerzett kínai és mikronéziai német területek megtartása, valamint azok gazdasági jogainak átadása, továbbá a faji egyenlőség klauzula felvétele a Népszövetség alapokmányába), és a japán célokat nem érintő kérdésekben passzív maradt, illetve egyetértett a szövetséges nagyhatalmakkal. A béke-

2 Umamura Yuko: *A Japán-tengertől a Duna-partig. Imaoka Dzsúicsiró életpályája a magyar–japán kapcsolatok tükrében*. Bp., 2006.

3 Japán magyar szemmel – a Magyarországon megjelent japanológiai művek tükrében. In: *Ukijo-e. Az ellillanó világ képei*. Szerk.: Gáspár Annamária – Cseh Éva – Umamura Yuko. Bp., 2010. 14–80.

4 Umamura Yuko: Imaoka Dzsúicsiró munkássága.; Az 1938-as kultúregyezmény megkötése és a Japán–Magyar Kultúrintézet működése.; A magyarság képe Japánban a két háború között.; Az 1956-os forradalom képe Japánban. In: *Tanulmányok a magyar–japán kapcsolatok történetéből*. Szerk.: Farkas Ildikó – Szerdahelyi István – Umamura Yuko – Wintermantel Péter. Bp., 2009. 216–225., 247–260., 261–274., 294–306.

5 Umamura Yuko: *Japánok és magyarok egymásról*. Bp., 2017.

6 Wintermantel Péter: *Nippon-babona. A magyar–japán kapcsolatok története*. Bp., 2017.

7 www.jacar.go.jp.

konferencián a japán felet a nyugati nagyhatalmak látszólagos protokolláris egyenrangúsággal kezelték, mintegy „csendestársként”, amely ugyan a győztesek között foglalhat helyet, de nem kellően jártas az európai ügyekben, valamint még megfelelő tapasztalata sincs a nemzetközi diplomáciában, különösen ilyen nagy horderejű döntések tekintetében. Ezt a felemás viszonyulást Japán is érezte, hasonlóképpen felemás sikert ért el céljai vonatkozásában. A Japán által elfoglalt Santung-félszigetet gazdasági jogok megtartásáért cserébe fel kellett adnia, az elfoglalt mikronéziai gyarmatokat csak mandátumterületként kapta meg (99 évre). Egyik legfontosabb célja elérésében pedig, hogy a faji egyenlőséget vegyék be a békeszerződés fontos pontjai közé, teljes mértékben kudarcot vallott, mivel a nagyhatalmak számára az elfogadhatatlan volt. Mindez tisztán jelezte, hogy minden látszat ellenére a nyugati hatalmak mégsem tekintik Japánt egyenrangú félnek. Az időközben megkezdődő, 1921–1922-es washingtoni konferencia szerződése elismerték ugyan Japán térnyerését a kelet-ázsiai térségben, de korlátozták a japán expanziót, ami a japán vezető rétegek és a közvélemény körében is elégedetlenséget váltott ki a versailles-i és a washingtoni békerendszerben létrejött globális világrendet illetően. Mindennek a következő évtizedben nagy jelentősége lett a japán bel- és külpolitika alakulásában.

A kutatás legfontosabb forrásanyagául a határmegállapító bizottságokba vezényelt japán tisztek Tokióba hazaküldött diplomáciai táviratai és jelentései szolgáltak. A békeszerződésben csak nagy vonalakban meghatározott határok kijelölésére bizottságokat hoztak létre, amelyekbe japán tiszteket is delegáltak. Ők a békekonferencián inkább passzivitást mutató japán küldöttekkel szemben tevékenyen részt vettek az új határvonal pontos helyszíni meghatározásában és kitűzésében. Az ő anyagaikból válogattak a szerzők, ami már önmagában is gondos munkát igényelt. Az 1920-as évekből származó dokumentumok olvasása szókinccsük, fogalmazásuk és főleg a régi karakterek használata miatt komoly feladatot jelentett (a japán írásrendszert 1945 után korszerűsítették, ami jelentős változásokat hozott a karakterek használatában), amit még tovább nehezített, hogy a dokumentumokat kézzel írták, így az egyedi írásmódokat is meg kellett fejteni.

A japán források feldolgozása számottevő eredményt hozott. A trianoni békekötés folyamata már elég jól ismert a nagyszámú kiadott – és éppen részben a kutatócsoport munkája eredményeképpen feldolgozott – forrásanyag alapján, a kötet mégis érdekes információkkal, az elfogulatlan szemlélők tapasztalataival és benyomásaival gazdagítja a képet. A japán bizottsági tagok – éppen az európai politikai helyzeten való kívülállóságuk miatt – pártatlanul szemlélték a békekötés és a határmegállapítás folyamatát. Ez a nézőpont ritka volt a politikai érdekektől vezérelt európai vélemények mellett, így a japán beszámolók talán a leghitelesebbeknek tekinthetők a korabeli források között. Betekintést kapunk olyan folyamatokba, amelyek nem voltak nyilvánosak, de alapvetően fontos szerepet játszottak a döntések alakulásában. A japán delegáltak gyakorta fogalmaztak igen kritikusan a határkijelölő munkálatokról, a bizottsági tagok közötti feszültségekről, sőt a nemritkán előforduló korrupcióról (31. és 35. számú dokumentum). A japán biztosok jelentéseiből az is kitűnik, hogy tudatában voltak tehetetlenségüknek, miszerint hiába látják az igazságtalanságokat, nem változtathatnak érdemben a nagyhatalmi döntéseken. A bizottságokban összesen 15 japán tiszt dolgozott, és bár többségük természetellenesnek és igazságtalannak tartotta az új határokat, esetleg még ellenvéleményeket is megfogalmaztak, általában nem konfrontálódtak a nagyhatalmak küldötteivel, és elfogadták a bizottságoknak a nagyhatalmak és az utódállamok érdekeit szolgáló döntéseit. Tevékenységük Magyarország számára minimális eredménnyel járt (Wintermantel Péter tanulmányában meg is jelöli, hogy ez 700 km² területet

jelentett), de gyakorlatilag az egyetlen olyan hatalmat képviselték, amely megpróbálta valamennyire objektíven kezelni az új határok kérdését.

A japán főtisztek beszámolóí között akadnak olyan személyes hangvételű írások, amelyekben az új határ által szétszakított helyi közösségek vagy az új országokba szakadt magyar kisebbség sorsa felett érzett aggodalom, vagy a tehetetlenség érzése érezhető. A japán biztosok többsége az új határt természetellenesnek és igazságtalannak tartotta. Gyakran fejezték ki együttérzésüket a magyarokkal, vagy felháborodásukat a nagyhatalmak képmutatásán, hogy miközben a népek önrendelkezési jogát hangoztatják, a magyar határok kérdésében ezt nem veszik figyelembe. Az a nézet is megfogalmazódott, mivel a trianoni határok meghúzása nem igazságos rendezés, csak új konfliktusokat kelt, és így a fennmaradása is bizonytalanak tekinthető. Külön kiemelendő a magyar–csehszlovák határmegállapító bizottságban működő Andó Rikicsi őrnagy és a román bizottságban tevékenykedő Szanó Micunobu kapitány, akik a leginkább együttéreztek „a békekonferencián megcsonkított Magyarországgal”.

Andó interjúkat is adott a magyar sajtónak, így Magyarországgal rokonszenvező nézetei ismertté váltak a magyar közönség előtt is. „Már három esztendő telt el a világháború befejezése óta. Elvi szinten sok szó esett »a népek önrendelkezéséről«, a békeszerződések mégis teljesen természetellenes határvonalakat írtak elő, melyek végrehajtása során ezért számos probléma merült fel. (...) Nemsokára kirajzolódnak az európai földrészen kialakított határvonalak. De ha ránézünk Európa térképére, akkor össze-vissza módon létrejött kis országokat látunk, természetellenes határok között. Ezért erősen kétlem, hogy azok a határvonalak, melyeket a nagyhatalmak biztosai hosszú évek verejtékes nehéz munkájával és jelentős források ráfordításával létrehozta, az örökkévalóságnak szólnak.” (1922. decemberi összefoglaló jelentés, 158.)

„A környékbeli emberek életét szemlélve és ebbe belegondolva számomra teljesen értelmetlen és felfoghatatlan az, ahogyan a határvonal megállapításra került. Ha a helyiek érzelmeire gondolok, nem tudom megállni könnyek nélkül. (...) Rabszolgasorba juttatják a helyi lakosságot az országuk területéből az újkori háború hatására végbemenő elcsatolások. Kisebbségként és idegen népként el kell fogadniuk lelki életükben és a tényleges mindennapi-társadalmi érintkezésben is az elnyomatásukat. Nem tudok szabadulni attól a gondolattól, hogy a helyiek bizony reggeltől estig abban bíznak, hogy egyszer visszakerülhetnek az anyaországhoz. Mindenki békéről papol, de ha a jövőbe tekintünk, akkor a valóságban csak a jövő háborúk csíráját vetik el így, micsoda dolog ez?! Akik a tartós világbékéről szónokolnak, azok jöjjenek el egyszer ide a közép-európai határvonalakra, és nézzék meg jól, beszélgessenek el az ottani családokkal, hogy rájuk az idegen népek uralma alatt milyen siralmas élet vár.” (Andó Rikicsi őrnagy, a magyar–csehszlovák bizottság biztosa, 1923. március, 181–182.)

A kötet egyik legfontosabb hozadéka, hogy az eddig „városi legendának” minősített esetek valóságtartalma bebizonyosodott. A két világháború közötti Magyarországon ugyanis a közvélemény úgy tartotta, hogy a béketárgyalásokon a japán delegáció tagjai barátsággal viseltettek a magyarok iránt. A kutatás keretében feltárt történeti források minden kétséget kizáróan alátámasztják ezt az elterjedt felfogást, és bemutatják, miben is nyilvánult meg a japán rokonszenv.

A közzétett forrásokból egyértelműen kiolvasható, hogy a határmegállapító bizottságok japán tagjai gyakran nem értettek egyet a bizottságok döntéseivel, és hazaküldött jelentéseikben bíralták a bizottságok eljárásait, a szemmel láthatóan elfogult állásfoglalásokat, a döntésekhez kapcsolódó korrupciót. Jól kivehető a beszámolókból az is, hogy a béke-

tárgyalások és a határmegállapító bizottságok tevékenysége során tapasztaltak kiábrándítóan hatottak a japán politikai gondolkodásra az addig mintának tekintett „nyugati felvilágosodáson alapuló politizálás” tekintetében. A csalódáshoz bizonyára az is hozzájárult, hogy Nagy-Britannia 1919-ben nem újíttotta meg az 1902-es angol–japán szövetséget (ennek volt köszönhető, hogy az első világháborúban Japán az antant oldalán vett részt), aminek következtében Japán támogató szövetséges nélkül maradt az 1920-as években a konfliktusok rendezésének nemzetközi tárgyalásain (Versailles, Washington). Japán így nem tudta érdekeit maradéktalanul érvényesíteni a nagyhatalmi egyezkedések alkalmain, ami tovább fokozta elégedetlenségét a Nyugat uralta nemzetközi renddel. A kötet dokumentumai így arra is rávilágíthatnak, hogy miként találkozott a japán diplomácia és politikai elit első ízben egy nagy nemzetközi tárgyalássorozaton az addig modellként szolgáló nyugati diplomácia valós, érdekalapú működésével, valójában képmutató jellegével. A dokumentumok ennek bemutatásához és értelmezéséhez is hozzájárulnak, így a japán eszmetörténet számára is jelentőséggel bírhatnak.

A szerzők nem kerülik meg azt sem, hogy a japán biztosok elfogulatlan – és így Magyarországra nézve kedvező – véleményét és tevékenységét a két világháború közötti korszakban a Japán-barát egyesületek és személyek erősen túlértékelve, a japán álláspontnak fontos politikai jelentőséget tulajdonítva mutatták be. A japánoknak a magyar revízióval kapcsolatos, Magyarország szempontjából kedvező véleményét – bárhol is került elő, akár személyes beszélgetésben hangzott el, akár a japán sajtóban jelent meg – a Turáni és a Nippon Társaság is számontartotta, s ezek alapján azt hangoztatták, hogy a háború után Japán volt az egyetlen nagyhatalom, amely minden érdek nélkül Magyarország mellé állt.⁸ A megcsonkított ország politikai elszigeteltségében, barátokat keresve, hálásan kapott egy győztes hatalom lehetséges támogatása után. Azt a magyar–japán kapcsolat hívei is tudták, hogy a japán „barátságból” konkrét haszon csak akkor származik Magyarország számára, ha Japán hivatalos politikájában is vállalja a magyar érdekek támogatását, de úgy vélték, hogy a személyes összeköttetések, a társadalmi és kulturális kapcsolatok előbb-utóbb felkeltik a hivatalos körök érdeklődését is.

A japán támogatásba vetett hit nemcsak a Japán-barát körökben volt tapasztalható, hanem szélesebb körben is, ahogyan az Imaoka Dzsúicsiró⁹ visszaemlékezéséből kiderül: „Már eddig is sok magyar kérdezte tőlem: Mikor jön Japán bennünket segíteni, hogy Erdélyt visszakapjuk és a cseheket kikergessük? Mikor fog Japán küzdeni Magyarország feltámadásáért? Erre azt feleltem, hogy a Szibériában levő magyar hadifoglyok bánásmódjában, a határkiigazító bizottság ülésén, az Erdélyben elkövetett atrocitásokat felülvizsgáló bizottságban, a magyar–román határincidens alkalmával, vagy bármilyen nemzetközi konferencián, vagy a népszövetségi ülésén, ahol a mások kiobbant rosszakaratával szemben meg

8 Lásd erről a recenziens publikációit a Magyar–Nippon Társaság tevékenységéről vagy a Turáni Társaság Japán-barát megnyilvánulásairól. Farkas Ildikó: Japán megjelenése a két világháború közötti Magyarországon.; A Magyar–Nippon Társaság. In: *Tanulmányok a magyar–japán kapcsolatok történetéből*. Bp., 2009. 186–216., 226–247.

9 Imaoka Dzsúicsiró 1920 és 1930 között tartózkodott Magyarországon. Kiválóan megtanult magyarul, és előadásiban és írásaiban ismertette és népszerűsítette Japánt az egész országban. Előadásai és cikkei 1930-ban jelentek meg *Új Nippon* című könyvében. Imaokáról Umemura Yuko írt monográfiát (lásd a 2. jegyzetet).

kellett védeni Magyarországot, Japán sohasem feledkezett el arról, hogy Magyarország barátja, és minden igyekezetével azon volt, hogy pártatlan, igazságos döntést provokáljon.”¹⁰

Ezek a magyarbarátnak érzett japán megnyilvánulások „a két háború közötti japánbarát folklór központi elemei” lettek, „szisztematikus felnagyításuk a trianoni veszteségek orvoslására kész hivatalos japán álláspontként jelenítődik meg” (47.). A „magyar ügy” iránti japán rokonszenv bizonyos személyek magánvéleményeiben és magánbeszélgetésekben nyilvánult meg, de ezek nem jelentettek hivatalos japán politikai álláspontot. A magyar reményeknek ilyen szempontból nem volt alapja, Japán továbbra sem kívánt semmilyen formában beavatkozni a számára érdektelen európai politikai viszonyokba. Az 1930-as évek végén már egészen más politikai és szövetségi viszonyok között került sor a hivatalos baráti kapcsolat kialakítására Japán és Magyarország között.

Nehéz lenne jobb konklúziót találni Wintermantel Péter mondatainál, aki bevezető tanulmányában felhívja a figyelmet a kötet lényegére: „...a japán szerepvállalás kapcsán később eltúlzott, vélt vagy valós politikai elgondolások nem szabad, hogy eltérítsék figyelmünket a mostani vizsgálódásunk céljáról. Arról a tényről, hogy a japán diplomatáknak a tárgyalóasztalok konferenciadiplomáciája során a trianoni szerződés megszületésekor tanúsított megfigyelői szereppel szemben a határmegállapító bizottságokba vezényelt japán főtisztek igenis tevékenyen vettek részt a békeszerződésben csak nagyjából előírt új határvonal pontos helyszíni meghatározásában és kitűzésében. A békekonferenciáról Tokióba hazaküldött diplomáciai táviratok, valamint a Szövetségek Közi Katonai Ellenőrző Bizottságba és az egyes határszakaszokon működő határmegállapító bizottságokba delegált katonák (...) hivatalos beszámoló jelentései és naplószerű jegyzetei értékes többletinformációkkal egészítik ki és árnyalják helyenként a trianoni békekötés folyamatának amúgy meglehetősen pontosan ismert képét” (49.).

Farkas Ildikó*

*

¹⁰ Imaoka Dzsucsiró: *Új Nippon*. Bp., 1930. 241–242.

* A szerző a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Japanológiai Tanszékének habilitált docense (1088 Budapest, Revczky u. 4., farkas.ildiko@kre.hu).

CONTENTS

Popular Representation and Representation of the Popular Will (László Bíró)	535
<i>Studies</i>	
Gábor Balázs: "The People are Good, Their Representatives are Corruptible": On the French Constitution of 1793	539
Ádám Lajkó: The Interpretations of Interwar Fascism in Western Historiography	585
Barnabás Juhász: Where Should the German–Polish Border Be Drawn? National Self-Determination, Territorial Claims and the Struggle for the Coalfields in Upper Silesia after the Great War	635
<i>Workshop</i>	
Abdallah Abdel-Ati Al-Naggar – Zoltán Prantner: Disputed Points in the Life of the Hungarian Spouse of the Last Egyptian Khedive	659
<i>Book Reviews</i>	
The British Lion, the Russian Eagle and the Eastern Question (Csaba Lévai)	671
The Birth of the Modern Middle East, 1914–1924 (Abdallah Abdel-Ati Al-Naggar – Zoltán Prantner)	675
The Treaty of Trianon and Japan (Ildikó Farkas)	679
Memory Politics and Populism in Southeastern Europe (Attila Pók)	685

Ára: 800 Ft
Előfizetőknek: 600 Ft

TERJESZTI A MAGYAR POSTA

Előfizethető személyesen a postahelyeken és a kézbesítőknél,
vagy a Központi Hírlap Iroda zöldszáma: 06-80/444-444,
e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu, faxon: 1-303-3440,
vagy levélben a Magyar Posta Zrt. Központi Hírlap Iroda,
Budapest 1008 címen.

Számonként megvásárolható a Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Történettudományi Intézetében
(1097 Budapest, Tóth Kálmán utca 4.,
telefon: 224-6700/4624, 4626 mellék), illetve a Penna Bölcsész Könyvesboltban
(1053 Budapest, Magyar utca 40., telefon: 06 30/203-1769).

A Világtörténet 2022-es évfolyamának megjelentetését
a Magyar Tudományos Akadémia, a Nemzeti Kulturális Alap és az ELKH Titkársága támogatja

nka
Nemzeti Kulturális Alap

ELKH | Eötvös Loránd
Kutatói Hálózat